

Innhold

Innledning	11
<i>Pål Grøndahl og Alv A. Dahl</i>	
Kapittel 1	
Myten om Narkissos	13
<i>Alv A. Dahl og Pål Grøndahl</i>	
Myten	13
Tolkninger av myten	14
Er Narkissos homofil?	17
Kilder	18
Kapittel 2	
Hva er narsissisme?	19
<i>Pål Grøndahl</i>	
Dimensjon eller sykdomskategori	20
Dimensjonsmodellen	20
Sykdomskategorimodellen	21
To typer narsissisme	22
Grandios narsissisme	23
Sårbar narsissisme	23
Personlighet og personlighetsforstyrrelse	24
Personlighet	25
Personlighetsforstyrrelser	25
Høy narsissisme og dens kjennetegn	25
Grandiositet	26
Grandiose fantasier	26
Behov for å være spesiell	26
Berettigelse	27
Oppmerksomhetskrevende og streben etter beundring	27
Utnyttende og kontrollerende i relasjoner	28
Lite empati	29

Misunnelse	29
Arroganse	30
Andre kliniske kjennetegn på høy narsissisme	30
Narsissistisk raseri	31
Streben etter det perfekte	32
Skiftende selvfølelse	32
Sårbarhet	33
Kroppsnarsissisme	33
Kilder	35

Kapittel 3

Måling, diagnostikk, forekomst og samsykdommer	37
---	-----------

Alv A. Dahl

Måling av narsissisme	37
Narcissistic Personality Inventory (NPI)	37
NPF i DSM-5	38
ICD-10 og NPF	41
Noen sårbare narsissistiske forstyrrelser	42
Forekomst av høy narsissisme basert på NPF	44
Oslo-studien	44
NESARC-studien	44
Oslo mot USA	45
Forekomst basert på NPI-29	45
Narsissisme hos psykiatriske pasienter	47
NPF og komorbiditet	48
Andre personlighetsforstyrrelser	48
Bipolare lidelser og stoffmisbruk	48
Depresjoner og angstlidelser	48
Spiseforstyrrelser	49
Narsissisme og selvmordsproblematikk	49
Kilder	50

Kapittel 4

Narsissismebegreps utvikling	53
---	-----------

Alv A. Dahl

Den idéhistoriske utviklingen	53
Det psykoanalytiske perspektivet	54
Den psykoanalytiske behandlingsmetoden	54
Hva er psyken?	55

Libidoteorien	55
Strukturteorien	57
Objektrelasjonsteorien	59
Otto F. Kernberg	60
Heinz Kohut	61
Striden mellom Kernberg og Kohut	62
NPF blir offisiell diagnose	63
Det sosialpsykologiske perspektivet	64
Det sosiokulturelle perspektivet	66
Christopher Lasch	66
Jean M. Twenge og W. Keith Campbell	70
Kilder	72

Kapittel 5

Årsaksforhold og utvikling ved narsissistiske forstyrrelser	75
--	-----------

Alv A. Dahl

Arvens betydning	76
Foreldrenes betydning	77
Kompensasjon eller overstimulering?	79
Flere menn enn kvinner – hva er årsaken?	80
Sosiale og kulturelle forhold bak narsissisme	81
Avslutning	82
Kilder	82

Kapittel 6

Narsissistiske nivåer	85
------------------------------------	-----------

Pål Grøndahl

Sunn narsissisme	85
Psykisk forsvar	86
Narsissistisk forsvar	87
Sårbar narsissisme	88
Høy narsissisme og narsissistisk personlighetsforstyrrelse (NPF) ...	91
Ondartet/malign narsissisme	93
Kernberg og ondartet narsissisme	94
Psykobiografier og etikk	95
Den mørke triaden	96
Kilder	99

Kapittel 7**Narsissisme fra vugge til grav** 101*Pål Grøndahl*

Født narsissistisk?	101
Ungdom og narsissisme	103
Den voksne	105
Endring i narsissisme	105
Hvorfor endres graden av narsissisme med årene?	107
De eldre	109
Hvordan er det med narsissisme og kontinuitet inn i alderdommen?	110
Kilder	113

Kapittel 8**Å leve med en narsissist** 115*Pål Grøndahl*

Barn med narsissistiske foreldre	115
Forskning – stemmer kliniske betraktninger?	117
Ser du ikke hvem jeg er?	118
Konsekvenser?	118
Parforhold	119
Å hevde seg selv	120
Krake søker make?	121
Utroskap	122
Vennskap	122
Betingelser for vennskap	123
På arbeidsplassen – kolleger	124
Kollegaen	124
Kollegaprofiler	125
Hvordan takle narsissistiske personer?	126
Håndtering av narsissisten	128
Støtte og validering?	129
Selvbeskyttelse	129
Forutsigbarhet, tydelighet, avgrensning	130
Å gå eller å ikke gå – det er spørsmålet	130
Styre unna selvbebreidelsene	130
Unngå spenningsfellen	131
Narsissistiske trekk – jeg?	133
Kilder	133

Kapittel 9	
Narsissisme, lederskap og arbeidsliv	135
<i>Alv A. Dahl</i>	
Ønsket om lederskap	135
Lederskap i praksis	136
Narsissistenes tilhengere	138
Den mørke triaden	139
Politisk lederskap	139
Narsissisten på arbeidsplassen	140
Kilder	142
Kapittel 10	
Kan narsissisme behandles?	143
<i>Alv A. Dahl</i>	
Spontanbedring	143
Endring av den narsissistiske dynamikken	144
Er behandling mulig?	144
Motivasjon for behandling	146
Alliansebygging	146
Terapiteknikker	147
Psykodynamisk psykoterapi	150
Kognitiv skjematerapi	151
Motoverføring i behandling av narsissistiske pasienter	151
Kilder	152
Kapittel 11	
Sosiale medier og det narsissistiske samfunn?	155
<i>Alv A. Dahl og Pål Grøndahl</i>	
Sosiale medier	157
Sosiale medier som tumleplass	157
Bruk og misbruk	158
Nettavhengighet	159
Økning av narsissisme i vår tid?	160
Tegn i tiden som tyder på at narsissisme er på frammarsj	162
Tegn i tiden som tyder på at narsissisme <i>ikke</i> er på frammarsj	164
Kan vi trekke noen konklusjon?	166
Kilder	168

Etterord	171
<i>Pål Grøndahl</i>	
Vedlegg: NPI-29	173
Stikkord	177